

Corella (Navarra) – Viena, 2 de març de 1740

Joan Francesc Ferrer neix a Corella (Navarra). ¹ Capità de cavalleria de l'exèrcit borbònic, durant la Guerra de Successió pren partit per la causa de Carles III ² en una data imprecisa.

En nom de Carles III l'any 1706 s'aixeca a Portugal un regiment d'infanteria regular del que ell n'és nomenat coronel, regiment que portarà el seu nom. La bandera porta les armes de Navarra en l'anvers, i en el revers una imatge de la Concepció amb el lema que *Tota pulcra est Maria* ³

L'any 1707 el seu regiment passa a Catalunya participant en nombrosos combats. L'any 1708 fa una incursió a França des d'Aragó, i en 1709 combat al Camp de Tarragona ⁴. A principis d'octubre de 1710 ocupa Corella en un intent de que Navarra s'aixequi a favor de la causa de Carles III. ⁵

L'any 1711 Carles III marxa a Viena per ser coronat emperador del Sacre Imperi Romanogermànic, l'any 1713 dona ordre d'evacuar els seus exèrcits imperials de Catalunya. El regiment obeeix les ordres i segueix les banderes però Joan Francesc Ferrer, acompanyat per alguns soldats, passa a Mallorca sent un membre del cercle de confiança del virrei marquès de Rubí.

Coronel Joan Francesc Ferrer

Bandera regiment
Joan F. Ferrer

El 9 agost de 1714 arriba a Barcelona comissionat pel marquès de Rubí davant dels Consellers per donar-los coneixement de les converses mantingudes entre el marquès i l'almirall de la flota anglesa ancorada a Menorca, per tal de convèncer a Anglaterra de que tornés a donar suport a la defensa de constitucions i furs de Catalunya i Mallorca⁶. En els últims mesos de 1714 trobem referència d'entrades de soldats del seu regiment ferits o malalts a l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona.⁷

El dia 4 de setembre el mariscal Berwick sol·licita la rendició. El coronel Ferrer està present en la resposta donada per part de l'autoritat militar catalana de continuar la batalla.⁸

El dia 11 de setembre, entre les dues i les tres de la tarda, es un dels enviats -com a oficial de confiança del general Villarroel- a deliberar amb els oficials majors que comanden les tres principals posicions de defensa de la Ciutat i saber quina resposta és la més adequada a la situació militar en que es troba Barcelona. Consulta si es disposen de tropes suficients per fer un nou contraatac general per tal de recuperar el baluard de Llevant i el baluard del Portal Nou, o si creuen que no hi ha tropes suficients per realitzar aquest contraatac, aturar els combats i fer crida per a tractar la capitulació. ⁹

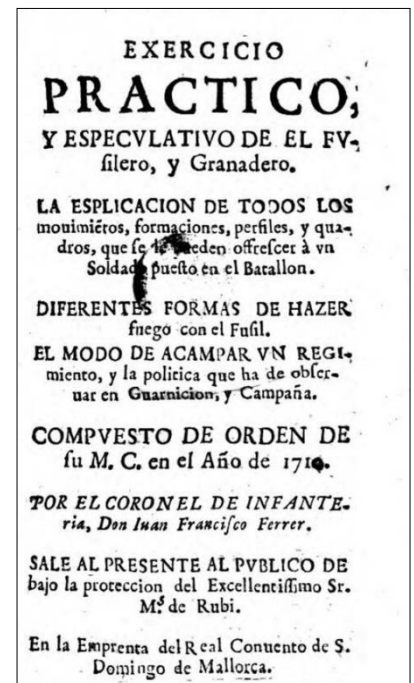
En capitular Barcelona marxa a Viena servint en l'exèrcit de Carles VI, participa en les guerres turques a Hongria de 1716-1717 ¹⁰. General de Batalla de l'exèrcit imperial austríac, governador de Termini (Itàlia), mor a Viena el 2 de març de 1740. Està enterrat a la catedral de Sant Esteve de Viena. ¹¹

Exercicio practico y especulativo de el fusilero y granadero

A principis del segle XVIII els exèrcits disposen d'una nova tecnologia militar: el fusell amb baioneta. Aquesta nova arma revoluciona i modifica la manera *tradicional* de combatre a camp obert. Els exèrcits s'estructuren a partir del regiment com a un unitat militar bàsica – aproximadament 1.000 homes-, al temps que apareix una nova manera de combatre. És la nova tàctica de la *infanteria de línia*.

Aquesta nova manera de fer la guerra exigeix donar una nova formació i instrucció tant a soldats com a oficials, necessitat que es plasma en els nous manuals militars que apareixen en tots els exèrcits regulars europeus. Joan Francesc Ferrer l'any 1710 escriu per encàrrec de Carles III el manual *Exercicio practico y especulativo de el fusilero y granadero* – del que disposem copia de l'imprés l'any 1714 a Mallorca per tal d'actualitzar les ordenances i tàctiques del seu exèrcit al reprendre els aliats l'ofensiva en el territori peninsular l'any 1710.

En ser d'origen navarrès el coronel Ferrer escriu el manual en castellà, amb el vocabulari i gramàtica del segle XVIII. A més a més del manual militar Ferrer escriu *Catalogo de los Consellers de Barcelona*, que Francesc de Castellví utilitza com a font i compara amb l'obra *Anales de Catalunya* de Narcís Feliu de la Peña.¹²

Portada manual, 1710

Notes:

- ¹ *Narraciones Históricas, Tomo III, p. 89*
- ² *Diccionari Biogràfic*
- ³ *Narraciones Históricas, Tomo III, p. 577*
- ⁴ *Diccionari Biogràfic*
- ⁵ *Narraciones Históricas, Tomo III, p. 89*
- ⁶ *Historia de memorable sitio y bloqueo de Barcelona, p.133*
- ⁷ *Biblioteca de Catalunya, Hospital de la Santa Creu, entrades de soldats. AH-142*
- ⁸ *Narraciones Históricas, Tomo IV, p. 218*
- ⁹ *Narraciones Históricas, Tomo IV, p. 259*
- ¹⁰ *Narraciones Históricas, Tomo IV, p. 617*
- ¹¹ *L'Exili austriacista 1713-1747, p. 403*
- ¹² *Narraciones Históricas, Tomo I, p. 242*

Fonts:

- ALBERTÍ, Santiago. *Diccionari Biogràfic*, Albertí Editor, Barcelona, 1966
- ALCOBERRO, Agustí. *L'Exili austriacista 1713-1747*, Barcelona, Fundació Noguera, 2002
- Annals consulars de la ciutat de Barcelona*. Barcelona, Biblioteca de Catalunya, 1728
- Biblioteca de Catalunya, Hospital de la Santa Creu, entrades de soldats*
- BRUGUERA, Mateu. *Historia de memorable sitio y bloqueo de Barcelona*, Barcelona, 1871
- DE CASTELLVÍ, Francesc. *Narraciones Históricas*, Madrid, Fundación Francisco Elías de Tejada, 1997
- FERRER Joan Francesc. *Exercicio practico y especulativo de el fusilero y granadero*, Mallorca, 1714

Text i composició: Jordi Bages-Querol i Esteva

Dibuixos: Francesc Riart i Jou

Per complementar la informació vegeu també:

<https://www.memorial1714.cat/exercicis-per-fusell-manual-catala-de-1710/>

<https://www.memorial1714.cat/exercici-per-granaders-manual-catala-de-1710/>

<https://www.memorial1714.cat/insignies-de-grau-en-lexercit-de-carles-iii-1710/>

<https://www.memorial1714.cat/regiment-joan-francesc-ferrer/>